

Dr Anna M. Kola

Toruń, dnia 10 października 2021 r.

Prodziekan ds. organizacji kształcenia

Wydziałowy Koordynator ds. Jakości Kształcenia

Wydział Filozofii i Nauk Społecznych UMK

**Raport z badań losów absolwentów Wydziału Filozofii i Nauk Społecznych UMK
roku akademickiego 2019/2020 przeprowadzonych 6 miesięcy od skończenia studiów
wraz z rekomendacjami działań doskonalących
Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia**

**1. Realizacja procedury monitorowania losów absolwentów studiów prowadzonych
na Wydziale Filozofii i Nauk Społecznych w roku 2021**

Na Wydziale Filozofii i Nauk Społecznych zrealizowano czynności określone w Zarządzeniu nr 205 Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 31 grudnia 2019 roku w sprawie procedury monitorowania losów absolwentów studiów na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Po uzyskaniu ankiet absolwentów rocznika dla poszczególnych kierunków prowadzonych na WFiNS, Wydziałowy Koordynator ds. Jakości Kształcenia przesłał je dyrektorom instytutów, funkcjonujących w ramach Wydziału, tj. do Dyrektora Instytutu Filozofii (kierunek: *filozofia*), Dyrektora Instytutu Socjologii (kierunki: *socjologia, medioznawstwo*), Dyrektora Instytutu Nauk Pedagogicznych (kierunki: *pedagogika, pedagogika medialna, pedagogika specjalna i praca socjalna*) oraz do Dyrektora Instytutu Badań Informacji i Komunikacji (kierunki: *architektura informacji, dziennikarstwo i komunikacja społeczna, kognitywistyka, zarządzanie informacją i bibliologia*).

Na posiedzeniu Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia w dniu 12 października 2021 r. omówiono wnioski z uzyskanych w badaniu ankiet, przygotowano propozycje działań doskonalących programy studiów i proces kształcenia oraz przygotowano ostateczną wersję raportu wraz z rekomendacjami. Przygotowując rekomendacje dla poszczególnych kierunków prowadzonych na Wydziale, uwzględniono m.in. liczbę absolwentów odpowiadających na prośbę o wypełnienie ankiety, aktywność absolwentów na rynku pracy, charakterystykę zajęć przygotowujących do aktywności zawodowej w programie studiów (poprzez wskazanie zdobytych zasobów) oraz propozycję zmian mających na celu poprawę jakości kształcenia na kierunkach.

Badania obejmowały wyłącznie absolwentów Wydziału w okresie 6 miesięcy po ukończeniu studiów, a zbieranie danych, będących podstawą niniejszego raportu, miało miejsce w okresie od września 2019 roku do czerwca 2020 roku. Są to ważne daty, bowiem były to roczniki, które kończyły studia w sytuacji pandemii Covid-19, która generowała i będzie powodować problemy społeczne, także te na rynku pracy i z zatrudnieniem.

Część ankiet odnosi się do kierunków, na które obecnie nie jest prowadzona rekrutacja lub kierunki zostały zamknięte (tj. *zarządzanie informacją i bibliologia*, *organizacja opieki nad osobą starszą*, *praca socjalna* – studia II stopnia, *pedagogika specjalna* - studia I i II stopnia), Tych kierunków zatem nie będą dotyczyły rekomendacje, a wnioski z ankiet stanowić mogą jedynie ewaluację prowadzonych kierunków.

2. Uczestnicy badania

Poniżej, w tabeli 1, zamieszczono szczegółowy opis dotyczący poziomu zwrotności ankiet, jak również sytuacji zawodowej absolwentów. Łącznie ankietę wypełniły 212 osoby, o 20 osób mniej niż w poprzednim badaniu, co znaczy, że w badaniu udział wzięło 34,47% absolwentów (w 2020 roku 615 osób uzyskało dyplomy ukończenia studiów). Responsywność ankiet wypełnianych przez absolwentów jest mocno zróżnicowana i waha się od 21% (*socjologia*, studia I stopnia) do 100% (*zarządzanie informacją i bibliologia*, studia I stopnia). Wskaźniki responsywności nie są jednak miarodajne i nie pozwalają na wiarygodne wnioskowanie, ponieważ liczby rzeczywiste opisujące udział absolwentów w ankiecie nie są równe na wszystkich kierunkach. Są bowiem kierunki, na których jedyna wypełniona ankieta była przez jedyną osobę kończącą studia.

Nie wypełniono ankiet na trzech kierunkach studiów I stopnia: *filozofia* i *pedagogika medialna* (podobnie jak w zeszłym roku) oraz na studiach II stopnia: *zarządzanie informacją i bibliologia*. Natomiast Wydział w czasie badania nie posiadał jeszcze absolwentów na kierunkach: *wychowanie fizyczne i sport* (studia II stopnia), *pedagogika specjalna* (jednolite studia magisterskie), *pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna* (jednolite studia magisterskie).

Dane dostępne w ankietach, odnoszące się do ogólnej liczby absolwentów kierunków prowadzonych na WFiNS, wskazują na lekko negatywną tendencję odnośnie poziomu aktywności zawodowej absolwentów. W porównaniu do wyników z poprzedniego badania, w którym 92% osób znalazło zatrudnienie po zakończeniu studiów, w najnowszym pomiarze wskaźnik ten jest o niemal 4% i wynosi 88,63%. Wskaźnik zatrudnienia obniżył się w

przypadku siedmiu kierunków studiów I stopnia: *socjologia, medioznawstwo, dziennikarstwo i komunikacja społeczna, pedagogika, pedagogika specjalna, praca socjalna* i studiów II stopnia: *kognitywistyka*.

Najwyższe wskaźniki aktywności zawodowej (100% wskazań) mają następujące kierunki: *filozofia* (studia II stopnia), *socjologia* (studia II stopnia); *dziennikarstwo i komunikacja społeczna* (studia II stopnia); *kognitywistyka* (studia I stopnia); *zarządzanie informacją i bibliologia* (studia I stopnia).

Tabela 1. Liczba ankiet poddanych analizie na poszczególnych kierunkach studiów WFiNS wraz z informacją o sytuacji zawodowej absolwentów¹

Lp.	Kierunek i stopień studiów	Liczba uzyskanych ankiet (odsetek badanych absolwentów)		Absolwenci aktywni zawodowo (odsetek osób biorących udział w badaniu)		Absolwenci nieaktywni zawodowo (odsetek osób biorących udział w badaniu)	
		2018/2019	2019/2020	2018/2019	2019/2020	2018/2019	2019/2020
1.	Filozofia S1	2 (50%)	brak ankiet	1 (50%)	0	1 (50%)	0
2.	Filozofia S2	2 (29%)	1 (33,33%)	1 (50%)	1 (100%)	1 (50%)	0
3.	Socjologia S1	6 (55%)	3 (21,43%)	5 (83%)	3 (75%)	1 (17%)	1 (25%)
4.	Socjologia S2	6 (100%)	5 (33,33%)	6 (100%)	5 (100%)	0	0
5.	Medioznawstwo S1	2 (13%)	10 (29,41%)	2 (100%)	9 (81,82%)	0	2 (18,18%)
6.	Architektura informacji S1	9 (31%)/	20 (42,55%)	8 (89%)	18 (94,97%)	1 (11%)	1 (5,26%)
7.	Dziennikarstwo i komunikacja społeczna S1	25 (45%)	15 (34,09%)	25 (100%)	15 (93,75%)	0	1 (6,25%)
8.	Dziennikarstwo i komunikacja społeczna S2	16 (38%)	13 (29,55%)	15 (94%)	13 (100%)	1 (6%)	0
9.	Kognitywistyka S1	7 (29%)	12 (46,15%)	7 (100%)	10 (100%)	0	0
10.	Kognitywistyka S2	8 (47%)	5 (45,45%)	6 (75%)	2 (40%)	2 (25%)	3 (60%)
11.	Zarządzanie informacją i bibliologia S1	4 (36%)	1 (100%)	4 (100%)	1 (100%)	0	0
12.	Zarządzanie informacją i bibliologia S2	4 (36%)	brak ankiet	4 (100%)	0	0	0
13.	Pedagogika S1	40 (30%)	35 (28%)	36 (90%)	31 (88,57%)	4 (10%)	4 (11,43%)
14.	Pedagogika S2	64 (43%)	57 (32,95%)	58 (91%)	51 (91,07%)	6 (9%)	5 (8,93%)
15.	Pedagogika medialna, S1	brak ankiet	brak ankiet	0	0	0	0
16.	Pedagogika specjalna S1	15 (34%)	22 (50%)	15 (100%)	17 (77,27%)	0	5 (22,73%)
17.	Praca socjalna S1	10 (45%)	13 (54,17%)	9 (90%)	11 (84,62%)	1 (10%)	2 (15,38%)
Razem		232	212 (34,47%)	213 (92% ogólnej)	187 (88,63% ogólnej liczby)	19 (8% ogólnej liczby)	24 (11,37% ogólnej)

¹ W tabeli zaznaczono kolorami wzrost lub spadek aktywności zawodowej absolwentów, tzn. kolorem czerwonym zaznaczono procentowy spadek aktywności zawodowej absolwentów względem pomiaru z poprzedniego roku (siedem przypadków), natomiast kolorem zielonym zaznaczono wzrost tej aktywności (dwa przypadki). Należy wskazać na ogólny spadek poziomu aktywności zawodowej (w podsumowaniu ankiety). Pogrubioną czcionką natomiast zaznaczono maksymalne wskaźniki, tj. 100% zatrudnienia w grupie absolwentów.

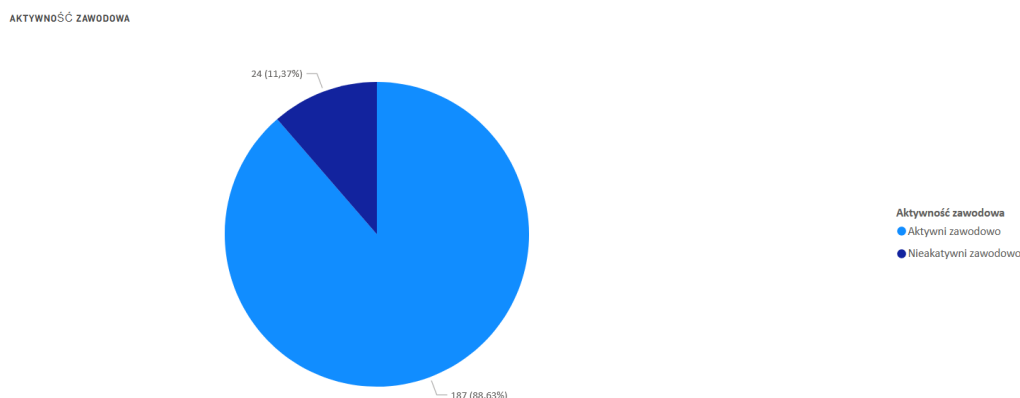
			liczby osób biorących udział w ankiecie)	osób biorących udział w ankiecie)	osób biorących udział w ankiecie)	liczby osób biorących udział w ankiecie)
--	--	--	--	-----------------------------------	-----------------------------------	--

3. Analiza danych uzyskanych w trakcie badania

Dane w tabeli 1 obrazują poziom i rodzaj aktywności zawodowej po studiach – zarówno pierwszego, jak i drugiego stopnia. Dane te dla Wydziału różnią się, co zostanie omówione szczegółowo poniżej. Udział w ankiecie był zróżnicowany na poszczególnych kierunkach i stopniach studiów. W przypadku studiów I stopnia odsetek zwrotności ankiet wynosił od 21% do 100%, natomiast na studiach II stopnia – od niemal 30% do 45%. Większość kierunków uzyskała zwrotność ankiet w przedziale 30-60%.

Wśród 362 **absolwentów studiów I stopnia** ankiety wypełniło 131 osób, co powoduje zwrotność ankiet na poziomie 36,19% (przy czym liczona jest zawsze jako stosunek ankiet rozpoczętych do liczby dyplomów).

Wykres 1. Aktywność zawodowa absolwentów studiów I stopnia na WFINS

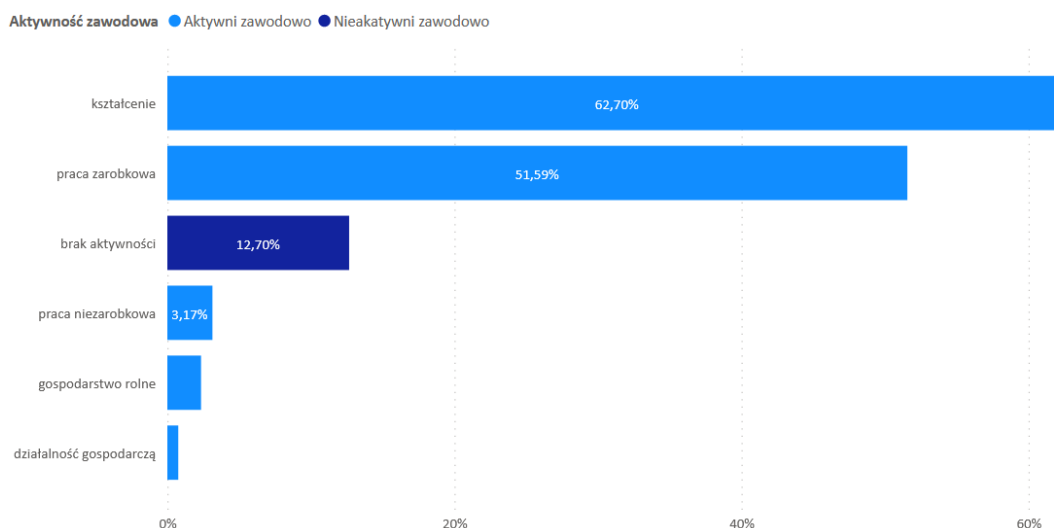

Zdecydowana większość (88,63%) podejmuje aktywność zawodową, przy czym większość osób wybiera dalsze kształcenie – prawie 63%, a pracę zarobkową 52% (tu dane nie muszą się sumować, bo badani mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź). W przypadku studiów stacjonarnych, dalsze kształcenie wybiera 62,81% absolwentów, pracę zarobkową – 49,59%, brak aktywności zaś 13,22%. Po studiach niestacjonarnych – 100% badanych deklaruje pracę zarobkową, a 60% dalsze kształcenie. Zdarzył się też przypadek łączenia

zarówno pracy zawodowej, dalszego kształcenia oraz aplikacji prawniczej – to zadeklarował absolwent studiów II stopnia na kierunku *filozofia*.

W grupie absolwentów studiów I stopnia 12,70% badanych nie wykazuje się ani działalnością zawodową, ani edukacyjną. Osoby pracujące natomiast świadczą pracę przede wszystkim na podstawie umowy o pracę (65,63%).

Wykres 2. Rodzaje aktywności zawodowej absolwentów studiów I stopnia

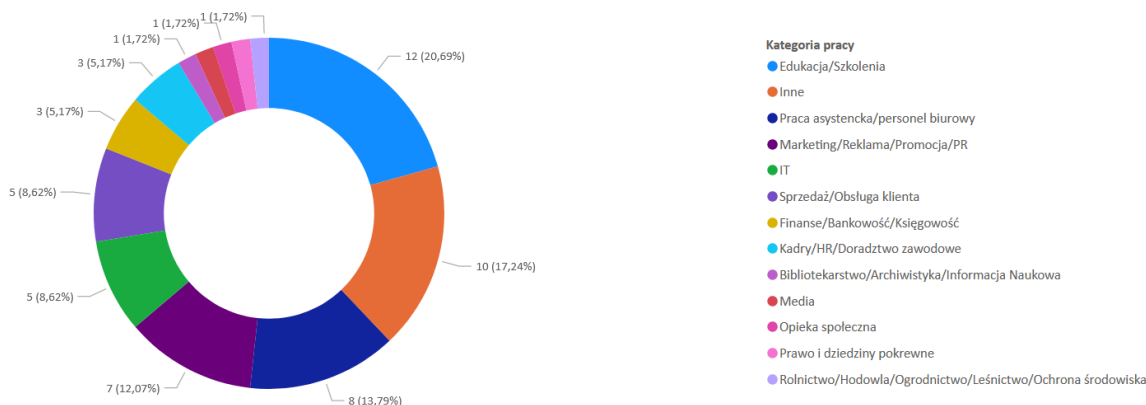

Absolwenci pracują w różnych działach gospodarki, głównie w województwie kujawsko-pomorskim (65 osób)², przy czym dominują tu edukacja i szkolenia (20,69%) oraz kategoria inne (17,24%), co świadczyć może o małej specjalizacji zawodowej badanych. Nie są to stanowiska kierownicze (tylko 12,07% wskazało na takie), ani wysoko opłacane zawody (największa grupa badanych – 38% zarabia w przedziale 2000 – 2999 zł). Wysokie zarobki, powyżej 5 000 zł, dotyczyły 3,51% badanych. Najwięcej zarabiają absolwenci kierunku *medioznawstwo* – dochody powyżej 5 tys. zł deklaruje 33,33% badanych. Średnie dochody wykazują głównie absolwenci kierunku *pedagogika* (od 2000 do 2 999 zł) i *praca socjalna* (tak samo liczne wskazania: od 1000 do 1999 zł i od 3000 do 3 999 zł).

² Pozostałe osoby zatrudnione są w województwach sąsiadujących z województwem kujawsko-pomorskim (zwykle po kilka osób w województwie).

Wykres 3. Kategorie stanowisk absolwentów studiów I stopnia

KATEGORIE STANOWISK ABSOLWENTÓW

Jeśli chodzi o programy studiów i realizację procesu kształcenia, absolwenci studiów I stopnia za przydatne uznawali szczególnie: zajęcia specjalizacyjne, zajęcia praktyczne, praktyki zawodowe, zajęcia z zakresu komunikacji interpersonalnej, public relations, język obcy. Absolwenci proponowali takie właśnie zajęcia w zwiększonym wymiarze w trakcie studiów, a dodatkowo zajęcia z umiejętności miękkich, w tym odporności na stres czy organizowaniu czasu wolnego/czasu pracy.

Badani nisko ocenili poziom zajęć językowych, bowiem aż 46,67% osób wskazywało na nieadekwatność poziomu znajomości języka do wymagań pracodawcy. Nie wszyscy zadowoleni byli z wyboru studiów – aż 40% absolwentów zadeklarowało, że ponownie nie wybrałaby tego samego kierunku. Studenci powtórzyliby swój wybór najchętniej w przypadku *socjologii, pedagogiki, pedagogiki specjalnej i architektury informacji* (tu aż 94,12% pozytywnych wskazań). Pozytywne oceny wzmocniały wspomnienia z życia studenckiego, albowiem 96% osób stwierdziło, że na swej drodze spotkały nauczycieli akademickich, o których myślą z uznaniem. 93% badanych przyznało, że studia umożliwiły poznanie interesujących ludzi, a 63% było usatysfakcjonowanych życiem studenckim.

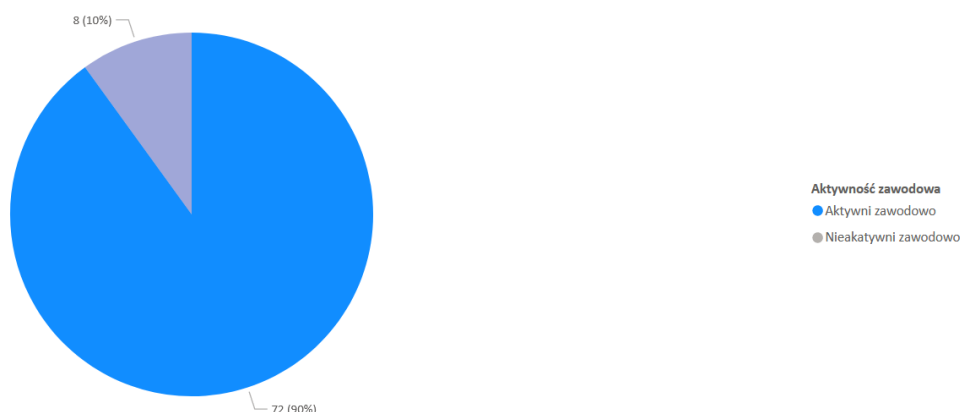
Pytanie dotyczące słabych stron studiowania na Wydziale wywołało wiele uwag krytycznych, wśród których były m.in. brak ciekawych dodatkowych zajęć, brak kół zainteresowań, niewielką ofertę fakultetów, zbyt małą liczbę zajęć praktycznych.

Absolwenci skarżyli się na kwestie lokalowe, funkcjonowanie dziekanatu w dwóch lokalizacjach, zajęcia w salach bez okien, czy też strukturalne – np. połączenie wydziałów, co musiało skutkować zmianą promotora.

Wśród atutów zaś stawiano kadrę prowadzącą zajęcia, lokalizację (zarówno w centrum miasta, jak i na głównym kampusie), doświadczenie dydaktyczne nauczycieli, a także dobrą atmosferę na studiach. Dzięki temu absolwenci nabyli umiejętności tj. krytyczne myślenie (66,87% badanych), organizacji pracy własnej (66,22%) czy wyciągania wniosków (65,21%).

Wśród **absolwentów studiów II stopnia** zwrotność ankiet wyniosła 32,02% (wypełniono 81 ankiet w grupie 253 absolwentów). Dane dotyczące poziomu aktywności zawodowej są podobne do danych opisujących poziom zatrudnienia absolwentów studiów I stopnia.

Wykres 4. Aktywność zawodowa absolwentów po studiach II stopnia na WFiNS

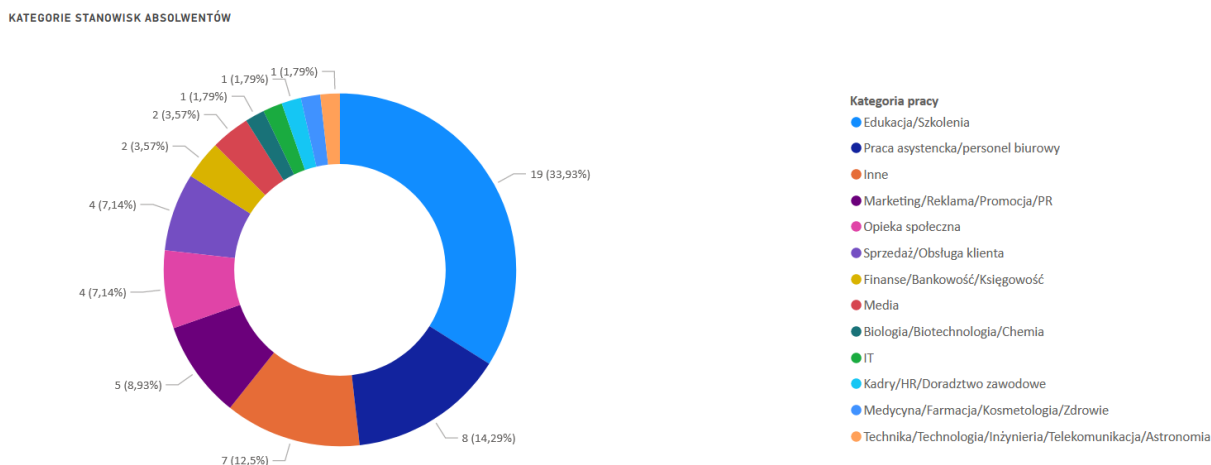

Czy te liczby różnią się natomiast na poziomie studiów niestacjonarnych i stacjonarnych? Różnice są niewielkie, a nakładają się na to kwestie związane z małą liczbą ankiet w przypadku studiów niestacjonarnych, ponieważ wśród absolwentów studiów stacjonarnych – aktywnych zawodowo jest 87,69%, a na studiach niestacjonarnych – 100% (przy czym wypełniono tu łącznie jedynie 15 ankiet).

Większość badanych absolwentów studiów II stopnia podejmuje pracę zawodową (w tym 82,54% świadczy pracę na podstawie umowy o pracę), a jedynie 12,50% kontynuuje edukację. Widoczne są różnice w sytuacji osób studiujących stacjonarnie i niestacjonarnie – wśród absolwentów studiów niestacjonarnych 93,33% podejmuje pracę zawodową, kształcenie 6,67% oraz 6,67% prowadzi własną działalność gospodarczą (nie ma w tej grupie osób nieaktywnych). Natomiast po studiach stacjonarnych pracę zawodową świadczy 75,38% badanych, 13,85% kontynuuje kształcenie, a brak aktywności wykazuje 12,31%.

Wiele osób znajduje zatrudnienie w następujących obszarach: edukacja, działy szkoleń, pracy biurowej i administracyjnej, marketingu, promocji, sprzedaży czy obsługi klienta, co obrazuje wykres 5. Dominujący jest dział edukacji i szkoleń, a druga w kolejności praca biurowa i asystencka.

Wykres 5. Kategorie stanowisk absolwentów studiów II stopnia

Absolwenci zatrudnienie znaleźli przede wszystkim w województwie kujawsko-pomorskim (45 osób) oraz po kilka osób – w województwach sąsiednich. Większość absolwentów zadowolona jest z wykonywanej pracy, a także ze znajomości języka obcego, z którego korzystają w pracy (33% wykazało poziom C2). Zarobki większości osób badanych (61,82%) oscylują między 2000 a 2999 zł. Pracują w bardzo różnych instytucjach – organizacjach pozarządowych, szkołach, kancelariach, przedsiębiorstwach, korporacjach. Mogą tam pracować także dzięki wysoko ocenianym zajęciom praktycznym, kształtującym konkretne umiejętności i kompetencje miękkie. Absolwenci doceniają powyższe zajęcia oraz wskazują na konieczność większej ich liczby w programach studiów.

W grupie badanych znalazły się także osoby, krytycznie odnoszące się do nie dość dobrego dopasowania programu studiów do rynku pracy, mało atrakcyjne dla kompetencji zawodowych specjalności, a z drugiej strony - problemy z USOS-em czy sprzętami multimedialnymi. Za to wśród atutów absolwenci studiów II stopnia wymieniali atmosferę, jak była stworzona przez nauczycieli, otwartość, wolność w doborze tematów prac magisterskich, wszechstronność i zaangażowanie nauczycieli. Wskazywali na inne niż absolwenci studiów I stopnia kompetencje, jakie zdobyli. Najważniejsza okazała się umiejętność wyciągania

wniosków (68,02% wskazań), samokształcenia (66,88%) oraz umiejętność pisanie tekstów (66,44%).

4. Rekomendacje

Ze względu na różnorodną specyfikę i tradycję studiów prowadzonych na Wydziale Filozofii i Nauk Społecznych, rekomendacje sformułowane na podstawie małej liczby ankiet i odpowiedzi mają charakter jedynie propozycji, nie zaś rozwiązań systemowych, obowiązujących dla każdego kierunku. Większość rekomendacji powinna odwoływać się do opisanej wcześniej tendencji, tj. mniejszej niż w poprzednim badaniu aktywności zawodowej. Może to być efekt pandemii i pogarszających się wskaźników gospodarczych, czy też ograniczonych możliwości podróżowania w celach zarobkowych, jednakże warto podjąć działania mające za zadanie uczynić absolwentów atrakcyjnymi na nowoczesnym rynku pracy.

W związku z powyższym rekomenduje się:

- (1) **podjęcie działań integrujących absolwentów z Wydziałem, ale też między sobą**, by tworzyć kapitał społeczny absolwentów, np. poprzez spotkania z absolwentami, włączanie ich do grona interesariuszy zewnętrznych, rad programowych, zasiadania w jury konkursów studenckich, itp. Ważny jest też kanał przekazu informacji dla absolwentów, być może warto rozważyć stworzenie specjalnej podstrony dla lepszej komunikacji z absolwentami i ich między sobą;
- (2) **wzmocnienie relacji z interesariuszami zewnętrznymi**, by pomóc tworzyć kapitał społeczny i budować profesjonalne relacje na rynku pracy, zapewniając także miejsca praktyk, uczestnictwo w projektach, zapraszając do współtworzenia programów studiów oraz dodatkowej oferty dla studentów;
- (3) **zwiększenie liczb zajęć kształtujących umiejętności językowe i ich większa specjalizacja**;
- (4) **wprowadzenie do programów studiów większej liczby zajęć fakultatywnych**, kształtujących kompetencje miękkie, umiejętność organizacji czasu pracy/ czasu wolnego, pracy własnej, w tym zajęć kształtujących umiejętności autoprezentacji i autopromocji;
- (5) **poprawę infrastruktury dydaktycznej**.